

Idun Storsten Kilaas

Menn, kvinner og bloggere

En analyse av hatefulle kommentarer i offentlige kommentarfelt

Bacheloroppgave i sosiologi

Veileder: Melanie Magin

Mai 2019

Idun Storsten Kilaas

Menn, kvinner og bloggere

En analyse av hatefulle kommentarer i offentlige kommentarfelt

Bacheloroppgave i sosiologi
Veileder: Melanie Magin
Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for sosiologi og statsvitenskap

Forord

Jeg ønsker å takke min veileder, Melanie Magin, for all hjelp, gode råd og lån av litteratur i forbindelse med denne oppgaven.

Takk til gode venner for fantastisk hjelp med korrekturlesing, tips og råd til forbedring, og de viktige pausene. Uten dere ville ikke denne oppgaven blitt ferdig.

Takk til familien min som alltid løfter meg opp i de tyngre periodene. Jeg er utrolig takknemlig for å ha så god støtte rundt meg.

Trondheim, mai 2019

Idun Storsten Kilaas

Innholdsfortegnelse

Forord	1
1.0 Innledning	3
1.1 Oppgavens struktur	4
2.0 Teori	4
2.1 Definisjoner av sentrale begrep	5
2.2 Stereotyper	6
2.2.1 Kjønnsstereotyper	7
2.3 Risikosamfunnet	8
2.4 Tidligere forskning på området	9
2.5 Forskningsspørsmål	10
3.0 Metode	10
3.1 Dokumentanalyse.....	11
3.2 Utvalg av kommentarer.....	12
3.2.1 Bloggerne.....	12
3.2 Den dokumentanalytiske prosessen	14
3.4 Komplikasjoner i prosessen	15
3.3 Etske betraktninger og dataens kvalitet	15
4.0 Analyse	16
4.1 De kvinnelige bloggerne	17
4.1.1 Sophie Elise Isachsen.....	17
4.1.2 Isabel Raad.....	19
4.2 De mannlige bloggerne.....	22
4.2.1 Peter Kihlman.....	22
4.2.2 Mario Riera.....	23
5.0 Diskusjon	25
5.1 «Får kvinner flere hatefulle kommentarer enn menn på plattformen blogg?» ..25	
5.2 «Hvilke faktorer har bidratt til en slik utvikling?»	26
6.0 Avslutning	28
6.1 Videre forskning på området.....	28
7.0 Litteratur	30

1.0 Innledning

«(...) Den dagen du har ødelagt deg selv med alt av operasjoner, kosmetisk kirurgi, piller av alle slag, sitter du der på din opererte rumpe, tom for livsglede og har ingenting igjen enn sorg og depresjon. Håper du slutter å blogge og begynner å fokusere på å leve et rikere liv (...)»

- «I»

Denne kommentaren er hentet fra kommentarfeltet til en av Norges mest leste bloggere. Kommentaren er av grov karakter og forfatteren viser en klar misnøye knyttet til bloggerens valg om å utføre kosmetiske operasjoner. Tema for denne oppgaven aktualiseres nærmest ukentlig gjennom medieoppslag blant flere store mediehus. De figurerer i intervjuer og artikler i nettaviser, reportasjer i tv-programmer, i realityserier, i reklamekampanjer og ikke minst på sosiale medieplattformer som Instagram, Twitter og Facebook. Dersom man har tilgang til internett er det altså angivelig å tro at man har fått med seg begrepet «influencere» enten man ønsker det, eller ei. Ordet «påvirker», den norske varianten av ordet, var på listen over norsk språkråds «årets ord» i 2018; «ord som dukker mest opp i avisene i løpet av et år og som setter preg på det norske samfunnet i det aktuelle året» (Kallelid, 2018). Dette vitner om at påvirkerne ikke lenger bare hører hjemme i de respektive sosiale mediekanalene eller bloggene, men plutselig blir et begrep som alle har greie på, eller hvert fall en mening om.

Temaet for denne oppgaven er mobbing og hatefulle kommentarer på norske blogger. Dette er et tema som med årene har blitt mer og mer aktuelt siden framveksten av internett og allemannseie av datamaskiner, til stor bruk av sosiale medier blant folk flest i dag. Blogging ble et populært fenomen rundt starten av 2000-tallet og med internetts utvikling ble det mulig for alle og en hver å dele tanker, bilder og meninger med resten av verden på nett (Fosheim, 2005). Mobbing, hatefulle ytringer og netthets er skumle fenomener som har vokst frem i nyere tid etter oppretting av offentlige kommentarfelt på en rekke sosiale medie-plattformer. Dette har ført til større fokus blant offentlige institusjoner om å følge med og ta grep om situasjoner som oppstår på nett. VG publiserte i mai 2019 en sak om at norske politikere er redde for å ytre seg offentlig i enkeltsaker, i frykt for netthets. Spesielt kvinner er utsatt, og dette kan bidra til å skade demokratiet (Garden, 2019).

Bloggere er også ofte representert i nyhetsartikler i nettaviser der alt de gjør kan se ut til å være av stor interesse for folk. I mars 2019 skapte bloggeren Sophie Elise furore på en rekke nettaviser, som videre førte til en debatt i regi av NRK om bloggere og influencers makt til å påvirke unge mennesker (NRK, 2019). Kommentarene bloggerne mottar er ofte negative bemerkninger om kropp, utseende og virksomhet som blogger, spesielt hos de kvinnelige bloggerne. De blir satt i bås og tilsynelatende dømt av anonyme mennesker for å dele livet sitt på nett. På den andre siden blir mannlige bloggere rost for å dele personlige saker. Slike båser, eller kjønnsstereotyper, kan være skadelige når de hindrer kvinner og menns mulighet til å utvikle egne ferdigheter, forfølge karriereønsker eller å ta egne valg i og rundt deres liv (OHCHR, u.å.).

På bakgrunn av dette har jeg formulert en overordnet problemstilling for denne studien som er *«hvordan kan innholdet i hatefulle kommentarer kobles til kjønnsstereotyper?»*.

1.1 Oppgavens struktur

Neste kapittel innledes med en oversikt over relevant teori som senere skal brukes til å analysere datamaterialet jeg benytter meg av i denne studien. Kapitlet avsluttes med en presentasjon av studiens forskningsspørsmål, som konkretiserer diskusjonen og avgrenser analysen. I kapittel 3.0 vil jeg gjøre rede for forskningsmetoden jeg har benyttet meg av, samt styrker og svakheter med forskningsprosessen. Her presenteres også bloggene studien bygger på. I kapittel 4.0 analyserer jeg datamaterialet jeg har generert og sammen med kapittel 5.0 danner dette studiens kjerne. Her diskuterer jeg hovedfunn fra analysen opp mot det teoretiske rammeverket for studien, ut ifra forskningsspørsmålene. Studien avsluttes med forslag til videre forskning.

2.0 Teori

I dette kapitlet skal jeg presentere et utvalg begrep og etablerte teorier som er relevante for temaet, og som kan bidra til å forstå funnene jeg har gjort gjennom datagenereringen. Jeg skal også gå igjennom noe tidligere forskning for å se hvordan diskursen rundt temaet har utviklet og etablert seg. Omfanget av temaet i forskning og i nettaviser gir et innblikk i hvor stor del av befolkningen som får med seg denne tematikken. Begrepene jeg skal definere vil gjøre det enklere å forstå analysen og temaet nærmere. Spesielt relevante teorier på dette området er Ulrich Becks teorier om individualisering av sosial ulikhet, her spesielt knyttet til kvinners

frigjøring fra samfunnsnormer, samt Williams & Bests og Croteau & Hoynes forskning på kjønnsstereotyper.

2.1 Definisjoner av sentrale begrep

2.1.1 Influencere

Når det i denne teksten omtales «influencere» eller «påvirkere» vil det være snakk om bloggere med et større antall lesere. «Influencer» er et moderne og samfunnsaktuelt ord som kan treffe flere generasjoner og yrkesgrupper forskjellig, og det vil derfor være hensiktsmessig å finne en fast definisjon. Cambridge Dictionary definerer begrepet slik: «*Someone who affects or changes the way that other people behave for example through their use of social media*», eller «*a person or group that has the ability to influence the behaviour or opinions of others*» (Cambridge Dictionary, 2019). Her understrekes influencerens makt når det kommer til handlingsmønsteret hos sine lesere. Oversatt til norsk vil en fast definisjon kunne være «noen som påvirker andres oppførsel, meninger eller handlingsmønster, for eksempel gjennom bruk av sosiale medier» (Cambridge Dictionary, 2019). I denne studien vil det engelske begrepet «influencer» og den norske oversettelsen «påvirker» brukes om hverandre.

2.1.2 Blogg og bloggere

Læringsnettstedet Nasjonal Digital Læringsarena (NDLA) beskriver blogg som en type personlig nettekst som oppsto på slutten av 90-tallet (Saakvitne, 2018). I starten besto blogger av lenker som sendte leseren til andre steder på nettet, men utviklet seg raskt til å bli en personlig sjanger der tekstforfatteren kunne gi uttrykk for egne meninger og følelser. Tekstforfattere på denne plattformen omtales under tittelen bloggere. Bloggere ønsker ofte tilbakemeldinger på det de skriver og bloggene er derfor utstyrt med kommentarfelt. Bloggen kan fungere som en kanal for utløp for alt fra den enkeltes tanker og følelser, til å være et viktig politisk verktøy. En utfordring for bloggere er å gjøre seg synlig på plattformen, slik at bloggen ikke bare forsvinner blant millioner av andre (Saakvitne, 2018).

2.1.3 Statistikk over blogglesing blant kjønn

I Statistisk Sentralbyrås kultur- og mediebruksundersøkelse fra 1991 til 2015 kommer det frem at blogging først og fremst er et ungdomsfenomen, og ti ganger så mange jenter som gutter leser blogg (Vaage, 2016, s. 5). Størst antall lesere er mellom 13 og 24 år, og omtrent ti prosent av befolkningen er innom en blogg i løpet av en gjennomsnittsdag (Vaage, 2016, s.

112). I nesten alle aldersgrupper er det flere kvinner enn menn som leser blogger. I 2015 var det tre prosent av guttene i aldersgruppen 16-24 som leste blogg en gjennomsnittsdag, mot 38 prosent av jentene. For personer over 45 år er det ingen forskjell i kjønnetenes lesemønster (Vaage, 2016, s. 113).

2.1.4 Hatefulle kommentarer

I dette prosjektet ser jeg på bruken av hatefulle kommentarer i kommentarfelt, og det er derfor nødvendig å først forklare hva jeg her mener med hatefulle kommentarer. Det finnes en bred enighet om at hatefulle ytringer er et reelt samfunnsproblem, men hvordan begrepet skal defineres er mer uklart. Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) skriver i en rapport at den rettslige forståelsen av begrepet fremstår av straffelovens paragraf 185 slik:

«Med diskriminerende eller hatefull ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse, religion eller livssyn, homofile orientering, eller nedsatte funksjonsevne» (LDO, 2018, s. 8).

Her sidestilles begrepet hatefull ytring med begrepet hatefull kommentar. Rapporten tar også for seg en bredere definisjon, der de inkluderer beskrivelsen av hatefulle ytringer som;

«Stigmatiserende, nedsettende, krenkende, sjikanerende eller truende ytringer som rammer individets eller en gruppes verdighet, anseelse og status i samfunnet ved hjelp av språklige og visuelle virkemidler som fremmer negative følelser, holdninger og oppfatninger basert på kjennetegn – som for eksempel etnisitet, religion, kjønn, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, alder, politisk syn og sosial status» (LDO, 2018, s. 9).

2.2 Stereotyper

Kjønnsstereotyper kan defineres på ulike måter. Den ledende enhet innen menneskerettigheter i FN, «The office of the high commissioner for human rights (OHCHR)» definerer kjønnsstereotyper som en generalisert måte å se kjønn på, en forutinntatthet om egenskaper eller kjennetegn, eller de rollene som kvinner og menn har, eller skal ha. Kjønnsstereotyper er skadelige når de hindrer kvinner og menns mulighet til å utvikle egne ferdigheter, forfølge karriereønsker eller å ta egne valg i og rundt deres liv (OHCHR, u.å.).

Williams & Best (1982) presenterte i boka «Measuring sex stereotypes: a thirty-nation study» en studie der de undersøkte hvordan kvinnelige og mannlige universitetsstudenter fordelt på 25 land og fem verdensdeler, plasserte forhåndsbestemte adjektiv til beskrivelsen av kvinnelige eller mannlige stereotyper. Resultatet viste både hvordan kjønnene blir fremstilt i de ulike landene og hvordan stereotypene dermed blir skapt. Studien viste også hvilke fellestrekk stereotyper har i ulike land og verdensdeler (Williams & Best, 1982, s. 25). De ulike adjektivgruppene var utadvendthet, trivelighet, ansvarsbevissthet, følelsesmessig stabilitet og åpenhet for erfaring. Resultatene fra undersøkelsen viste blant annet at i 25 av landene ble adjektivene eventyrlysten, dominerende, mektig, selvstendig, maskulin og sterk assosiert med menn, mens adjektivene følsom, lydige og overtroiske ble assosiert med kvinner. Blant 23 av landene ble adjektivene aktiv, modig, frekk, seriøs, progressiv, edru og klok assosiert med menn, og adjektivene avhengig, attraktiv, emosjonell, nervøs, bløthjertet og svak assosiert med kvinner (Williams & Best, 1982, s. 81).

2.2.1 Kjønnstereotyper

Croteau og Hoynes (2019) forskning gjort på kjønn og media viser hvordan kvinner ofte har blitt marginalisert innen alle former for medier. De tidlige årene av massemedia domineres av stereotypiske bilder av hvordan kvinner og menn «skal» være, se ut og oppføre seg. Dette har ført til en lang historie av urettferdighet, ulikhet og forandringer (Croteau & Hoynes, 2019, s. 246). Historisk sett har TV-programmer fra beste sendetid fokusert mer på menn enn kvinner, og menn opptrer oftere i hovedroller enn kvinner. Så sent som i 2018 viser statistikk at mannlige skuespillere fortsatt er i majoriteten av tilbakevendende karakterer, der menn representerer 57 prosent, mens kvinner representerer 43 prosent i manusbaserte programmer som sendes i beste sendetid, både på TV og på internett (Croteau & Hoynes, 2019, s. 247).

Blant film- og tv-skaperne er kvinner i langt undertall blant manusforfatterne. En undersøkelse gjort i 2016 viser at kvinner representerte 16,9 prosent av manusforfattere innen film og 28,7 prosent innen TV i USA samme år. Dette kan vitne om at det ikke er plass til kvinner i det offentlige mediebildet, og kan bidra til at kvinner ikke får innpass i posisjoner der de er i kontroll, og som resultat av dette har lavere sannsynlighet enn menn for å bli inkludert i medieproduksjoner (Croteau & Hoynes, 2019, s. 247). Bildet media maler av kvinner og menn reflekterer og reproducerer stereotypiske kjønnsroller. Innen TV-produksjoner er det derfor stor sjanse for at vi får se kvinnelige roller med stort fokus på familie, venner og kjærlighet, mens mannlige roller oftere blir framstilt i arbeidsrelaterte

aktiviteter, samtidig som de har større sjans enn kvinnelige roller til å ha høystatusyrker i tradisjonelt sett mannlige dominerte sektorer, og lavere sjanse for å bli vist i hjemmet (Croteau & Hoynes, 2019, s. 247). Dette kan bety at unge mennesker som leser blogger kan oppleve å ha klare forventninger til hvilke stereotyper bloggerne faller under, etter å ha sett hvordan kjønn ofte fremstilles i mediebildet og i TV-produksjoner. Denne studien er helt ny med dagsaktuell informasjon, men den er gjort på det amerikanske samfunnet, og vi kan ikke med garanti si at den er direkte overførbart til det norske samfunnet. Det kan likevel være mulig å finne klare likhetstrekk mellom landene.

2.3 Risikosamfunnet

Beck diskuterer i «Risikosamfunnet» en trend mot fornyelse av hierarkiet og skillene mellom kjønn og status. Under spørsmålet: «*er kvinner og menn frigjort på like premisser fra deres kjønns skjebne?*» viser han til viktige vendepunkt i tidligere tiår som har frigjort kvinner på enkelte områder fra de tradisjonelt sett feminine tilskrevne trekkene (1992, s. 110). Dette kommer til uttrykk gjennom flere punkter som Beck beskriver. Det første er et biologisk aspekt, økningen av kvinners forventede levealder. I tidligere århundre ville kvinners forventede levealder, statistisk sett, kun bestå av og være relevant for å føde og fostre opp det sosialt akseptable antall barn, og disse moderlige ansvarsårene kom til en slutt rundt 45-årsalderen. Denne «eksistensen for barns skyld» har i dag blitt en passerende livsfase for kvinner, og vi regner omtrent med tre tiår der barna selv har blitt voksne og «jobben» som mor ikke lenger er kvinnens hovedbeskjeftigelse (Beck, 1992, s. 110).

Det andre punktet Beck presenterer sier at dersom det er sant at moderskapet fortsatt er det sterkeste båndet til den tradisjonelle kvinnelige rollen, må også samfunnsendringer og nye tradisjoner innen prevensjon og familieplanlegging tas med i betraktning (1992, s. 110). Dette betyr at barn og moderskap i stor grad er ønsket og ofte planlagte livsendringer. Dagens kvinner kan selv bestemme om de i det heletatt ønsker barn, når de ønsker de og hvor mange, uten at samfunnet har noen tydelige innvendinger. Likevel kan vi fastslå at moderskap helt uten økonomisk støtte fra en partner fortsatt bare er en drøm for mange (Beck, 1992, s. 110). På samme tid er også kvinnelig seksualitet frigjort fra den moderskapelige skjebnen og kan både skapes og oppdages helt uten mannlige normers innvirkning (Beck, 1992, s. 111).

Becks siste punkt beskriver hvordan et voksende antall skilsmisser peker på hvor skjært familiær og ekteskapeleg støtte kan være. Enslige mødre og kvinnelige pensjonister er blant

det vanligste klientellet blant organisasjoner som tilbyr økonomisk eller materialistisk støtte. På en side mister de enslige mødrene økonomisk støtte ved å ikke ha en partner, men på den andre siden er de også frigjort fra å måtte ha en partner. Kvinners inntog i arbeidsmarkedet har tydelig vist at muligheten til, og behovet for å være økonomisk uavhengig av en partner, er noe kvinner tar alvorlig (Beck, 1992, s. 111). Kjønnslikestilte muligheter til høyere utdanning, bidrar blant annet til unge kvinners sterke lyst og motivasjon for å skaffe seg en karriere og søke arbeid på utsiden av hjemmet. Dette fører til opplevelsen av et fullverdig liv (Beck, 1992, s. 110-111).

Disse punktene står uavhengige av hverandre, men sett sammen uttrykker de kvinners frigjøring fra den moderne feminine skjebne – altså forhåndsbestemte kjønns mønstre, og denne historiske utviklingen er irreversibel (Beck, 1992, s. 111). Selv om synet på kjønn har endret seg mye de siste tiårene, er denne analysen med på å forklare at det fortsatt er forskjeller i hvilke forventninger og krav vi har til kjønn i bloggverdenen.

2.4 Tidligere forskning på området

Nærbøes (2011) forskning på mobbing på internett tar for seg unge jenter i ungdomsskolealder. Han beskriver internett som en ny livsstil og en viktig sosial arena, og ungdom som opplever mobbing på denne plattformen kan i motsetning til tradisjonell mobbing, oppleve å bli utsatt for trakassering når som helst på døgnet (Nærbøe, 2011, s. 15). Konflikter på internett kan påvirke den generelle opplevelsen av trivsel og den enkeltes psykiske helse. I tillegg kommer det frem i forskningen at verbale beskyldninger eller ryktespredning om seksuell løsaktighet, kan være innledningen til vold blant jenter (Nærbøe, 2011, s. 15).

Forskningen viser videre at jenter i ungdomsårene ofte publiserer bilder av seg selv på nett for å få anerkjennelse og komplimenter fra andre, spesielt fra andre jenter. Men i stedet for å få komplimenter opplever mange å få tilsendt hatefulle kommentarer på eget utseende. Denne formen for aggresjon kan forstås som et forsøk på å oppnå tilhørighet og status, eller som et forsøk på utstøtning (Nærbøe, 2011, s. 21). Jentene som deltok i undersøkelsen begrunner bruken av anonymitet eller falsk identitet i kommentarfelt hos andre jenter i et ønske om å «ta» den andre, uten å selv bli avslørt. Informantene begrunner også hatefulle kommentarer på skriftlige formuleringer, med at skriftspråket lett kan misforstås. Når kroppsspråk eller

ansiktsuttrykk ikke er synlig er det ingenting som kan forklare nærmere hva som egentlig menes med teksten (Nærbøe, 2011, s. 20-21).

En annen studie om mobbing i kommentarfelt på nett gjort av forskere i Korea, viste at det var flere grunner til at hatefulle kommentarer kunne oppstå (Lee & Kim, 2015, s.74-75). Studien viste at mennesker poster velmenende kommentarer for å oppmuntre og hjelpe andre, oppnå en følelse av tilfredshet og oppmuntre andre lesere til å vise godhet i samfunnet. Studien viste også at de som poster negative og hatefulle kommentarer, gjør det for å uttrykke sinne, løsne opp i egne følelser av utilfredshet og misnøye, og for noen ble det også sett på som en underholdende aktivitet å bedrive (Lee & Kim, 2015, s.74). Den samme studien konkluderte med en løsning for å få slutt på hatefulle, anonyme kommentarer på nett, som innebar å innføre identifikasjonstvang slik at man ikke lenger kan kommentere anonymt. Et annet forslag var bedre overvåking av offentlige kommentarfelt og å innføre et tekstfilter, slik at ufine og potensielt skadelige ord ikke blir publisert (Lee & Kim, 2015, s.74).

2.5 Forskningsspørsmål

Den overordnede problemstillingen for denne studien er som nevnt innledningsvis; *«hvordan kan innholdet i hatefulle kommentarer kobles til kjønnsstereotyper?»*. Gjennom innsamlingsprosessen ble jeg raskt oppmerksom både på hvilke bloggere som oftest opplever hatefulle kommentarer og hvilke som ikke gjør det. For å enklere strukturere teksten og gi meg bedre oversikt over datamaterialet, har jeg formulert to forskningsspørsmål (FS) som skal hjelpe meg i å besvare tekstens overordnede problemstilling.

FS1: *«Får kvinner oftere hatefulle kommentarer enn menn på plattformen blogg?»*

FS2: *«Hvilke faktorer har bidratt til en slik utvikling?»*

3.0 Metode

Målet med dette forskningsprosjektet er å få innsikt i et fenomen som preger både samtiden og veldig ofte mediebildet vi ser til daglig, med vekt på influencere, blogging og ikke minst; anonyme, offentlige kommentarfelt. For å kunne gå i dybden av temaet så jeg det som hensiktsmessig å velge et kvalitativt forskningsdesign.

I utgangspunktet var det to fenomener som interesserte meg rundt temaet; både om det er forskjell i kommentarfeltene hos blogger som skrives av gutter og jenter, og om det var mulig å finne svar på hvorfor mennesker velger å publisere hatefulle og negative ytringer i offentlige kommentarfelt. Jeg ønsket å intervju de som publiserer slike kommentarer for å få en direkte innsikt i deres syn og holdninger til bloggere, kjønn og stereotyper, men siden de som kommenterer er anonyme ble innhenting av informanter for omfattende å gjennomføre for denne studiens omfang. Jeg la derfor vekk tanken om å benytte meg av intervju som en del av datagenereringen, og la heller fokuset på kommentarene i seg selv gjennom bruk av dokumentanalyse. Glenn Bowen skriver at dokumentanalyse er en systematisk prosedyre for å gjennomgå og evaluere dokumenter, og dokumentene som analyseres inneholder tekst i form av ord og bilder, helt uten forskerens innblanding (Bowen, 2009, s. 27).

3.1 Dokumentanalyse

Bruken av dokumentanalyse i dette prosjektet ga meg mulighet til å både velge og endre dokumenter i form av kommentarer helt fritt gjennom hele forskningsprosessen. Jeg så tidlig i datainnsamlingsprosessen at det var enkelte av bloggene som så ut til å motta langt flere hatefulle kommentarer enn andre, og ettersom bloggene og bloggerne også er aktive i dag, dukket det ved flere tilfeller opp nye innlegg med ytterligere strenge og hatefulle kommentarer, som viste seg å være mer relevante for min forskning enn de som tidligere ble innhentet. Som forskningsmetode er dokumentanalyse spesielt nyttig i kvalitative studier, altså studier som har til hensikt å produsere dypere beskrivelser av blant annet enkeltfenomener (Bowen, 2009, s.29).

For meg ble dokumentanalyse som metode en god måte å få se både kommentarer som er publisert i nyere tid, og en lettvinnt måte å se tilbake i tid i arkivet hos bloggeren på.

I kontrast med andre forskningsmetoder som for eksempel gjennomføring av intervju eller spørreundersøkelser, handler det i dokumentstudier først og fremst om utvelgelse av allerede eksisterende materiale. Ettersom dokumentene jeg benytter meg av er offentlig publisert på internett er de lett tilgjengelige, og jeg trenger ikke forfatterens godkjenning for å benytte meg av de i prosjektet (Bowen, 2009, s. 30-31). Dokumentene er som de er, og det er opp til meg som forsker å velge ut de dokumentene som er av størst relevans i henhold til prosjektets tema (Bowen, 20019, s. 31).

3.2 Utvalg av kommentarer

Tjora skriver at utvelgelsen av dokumenter krever klare utvalgskriterier, og det er en fordel å ha en idé om hva man ser etter på forhånd (Tjora, 2018, s. 184). I dette tilfellet var det som nevnt gunstig å kunne bruke internett som arena for innhenting av relevante dokumenter, men samtidig vanskelig å få oversikt over. Jeg hadde på forhånd tenkt at et utvalg på seks til åtte blogger ville holde som forskningsgrunnlag for å få god innsikt i fenomenet rundt hatefulle kommentarer på nett, samtidig som jeg ville kunne se en jevn fordeling av kjønn blant bloggerne – innehaverne av disse kommentarfeltene jeg søkte i. Underveis i forskningsprosessen ble jeg opplyst av veileder om at et utvalg på tre til fire blogger ville være mer passende for omfanget på dette prosjektet, og heller rette fokus mot to kommentarer hentet fra hver blogg. Dette vil bidra til en god innsikt i tematikken rundt hatefulle kommentarer på nett.

Jeg begynte innsamlingsprosessen med å søke opp blogger på internett, bla gjennom innlegg og tilhørende kommentarfelt for å se hvilke kommentarer de hadde fått. Bloggene jeg startet innsamlingsprosessen med var blogger skrevet av kvinner, som jeg selv både har lest tidligere og sett mye omtalt i media. I medieomtalen i nettaviser der det også finnes offentlig kommentarfelt, har jeg ved flere anledninger observert en rekke stygge og hatefulle kommentarer, noe som gjorde meg enda sikrere på utvalget. Dette var en tidkrevende prosess, både fordi det hele tiden kunne publiseres nyere innlegg som kanskje kunne ha bedre formulerte kommentarer eller kommentarer av grovere karakter, og fordi alle innlegg over en bestemt periode og tilhørende kommentarfelt måtte granskes nøye. Utvalgsprosessen gjorde det lett å tvile på om de kommentarene jeg hadde funnet var «gode nok» til å bli brukt i en analyse av temaet, ettersom det hele tiden dukket opp nye kommentarer. De bloggene jeg fra før ikke visste om eller som var omtalt i media, ble først søkt etter på bloggportalen blogg.no. Denne nettsiden opererer med lister over bloggere som bruker deres plattform, rangert etter antall lesere (Blogg.no, 2019). Det er mulig å anta at desto flere lesere en blogg har, og jo mer kjent en blogger er, desto større sjanse er det for å få negative og hatefulle, anonyme kommentarer, enn en blogger som er mindre kjent.

3.2.1 Bloggerne

Det empiriske utvalget i denne studien består av åtte kommentarer hentet fra kommentarfeltene på fire ulike blogger. De utvalgte bloggerne er to kvinner og to menn. Begge av de to kvinnelige bloggerne har fått kjendisstatus med bakgrunn i

bloggvirksomhetene sine, de blir ofte omtalt i ulike nettaviser, opptrer i TV- og realityprogram og knyttes til samfunnsdebatter om temaene kropp, påvirkning og plastiske operasjoner. De to mannlige bloggerne er å anse som mindre kjente enn jentene, men spesielt den ene mannlige bloggeren kan tilsynelatende virke å være i en vekstfase på bloggfronten om vi tar antall lesere i betraktning.

Den første bloggeren jeg skal analysere kommentarene til er Sophie Elise Isachsen, kjent under bloggnavnet «Sophieelise». Hun hadde under innsamlingsprosessen til dette prosjektet i overkant av 25.000 daglige lesere (Blogg.no, 2019). Når det kommer til tema for bloggen er den sentrert rundt hennes eget liv og virksomhet, med fokus rettet mot trivielle tema som klær og utseende, men også mer alvorlige tema som global oppvarming og flyktningkriser. Hun har deltatt i TV-programmer som dokusåpen om hennes eget liv; «Sophie Elises Verden», «bloggerne» og underholdningsprogrammet «Skal Vi Danse» (Myhren, 2018). Hun har også vært mye i hardt vær i media de siste årene på grunn av hennes fokus på plastiske operasjoner og utseende, og rollen som influencer (Isachsen, 2019a). Den andre kvinnelige bloggeren som er med i denne studien er Isabel Raad, kjent under bloggnavnet «SRaad». Hun er bloggeren med flest lesere i denne studien, med over 39.000 daglige lesere (Blogg.no, 2019). Tema for bloggen er i hovedsak mote, hverdagsliv og reiser, i tillegg til noen samfunnsaktuelle saker og om hennes egen oppvekst som innvandrer i Norge (Raad, 2019a). Hun ble kjent for det norske samfunnet etter deltakelse i to sesonger av den omstridte realityserien «Paradise Hotel» på TV3 (Espeli & Røssland, 2018).

De to mannlige bloggerne har begge deltatt i TV-serier, men kan ikke sies å ha vært i bloggverdenen like lenge som de to kvinnelige bloggerne. Den første mannlige bloggeren jeg skal analysere kommentarer til er Peter Kihlman, kjent under bloggnavnet «Pappahjerte», der han blogger om hverdagen som småbarnsfar og alt som hører med foreldrelivet, i tillegg til tema som mobbing på internett. Under innsamlingsprosessen hadde han rundt 6.000 daglige lesere, og deltok i 2016 i dokusåpen «Bloggerne» (Gjerstad & Miljeteig, 2016). Den andre mannlige bloggeren i denne studien er Mario Riera, kjent under bloggen med samme navn. Bloggen er nylig opprettet og innleggene publiseres samtidig som han figurerer på TV i årets utgave av realityserien «Paradise Hotel» (Riera, 2019a). Opplevelsene på hotellet, kommentarer til de daglige episodene og svar på lesernes spørsmål rundt hendelser og hans handlinger på TV, har blitt naturlige tema på bloggen (Riera, 2019a). Han er for tiden Norges

mest leste mannlige blogger med i overkant av 25.000 daglige lesere (Blogg.no, 2019). En forenklet oversikt over bloggerne er vist i tabell 1.

	Kvinner		Menn	
Navn	Sophie Elise Isachsen «Sophieelise»	Isabel Raad «Sraad»	Peter Kihlman «Pappahjerte»	Mario Riera «Marioriera»
Antall lesere 15. mai 2019	25.000	39.000	6.000	25.000
Deltakelse i TV-program	«Skal vi danse», «Bloggerne» «Sophie Elises verden»	«Paradise Hotel»	«Bloggerne»	«Paradise Hotel»

Tabell 1: Kort oversikt over bloggerne.

3.2 Den dokumentanalytiske prosessen

Ifølge Bowen (2009) involverer selve analyseprosessen å først skimme gjennom dokumentet ved bruk av en overfladisk undersøkelse, deretter leses dokumentet nøye gjennom og til slutt skal teksten tolkes (Bowen, 2009, s. 32). Han presiserer viktigheten av å se på dokumentene med et kritisk blikk og ikke behandle de som korrekte fremstillinger av hendelser som har skjedd (Bowen, 2009, s. 33). Det bør også tas i betraktning hva det originale formålet med dokumentet er. Hva er grunnen til at det ble publisert og hvem er egentlig målgruppen? Her bør man ta i betraktning om dokumentet ble skrevet som et resultat av egen erfaring, om informasjonen kommer fra andre kilder, om teksten er ønsket eller uønsket, hvilke motiver den tilsynelatende kan ha og om forfatteren bak dokumentet er anonym eller ikke (Bowen, 2009, s. 33).

I prosjektet ble hele kommentarfeltet under en rekke innlegg på alle bloggene gjennomgått overfladisk, før de mest hatefulle kommentarene ble lest nøye igjennom. Disse kommentarene ble så kopiert inn i et eget dokument med informasjon om hvilken blogg de ble skrevet på, hvilket innlegg de ble publisert under og hva innlegget handlet om. Å samle alle

kommentarene i ett felles dokument gjorde det enklere å få en oversikt over datamaterialet som videre skal analyseres.

3.4 Komplikasjoner i prosessen

Problemer som oppsto i forbindelse med innsamling av kommentarer og dokumentanalyse som metode, var at det blant annet er vanskeligere å finne mannlige bloggere med et betydelig antall kommentarer og lesere, enn kvinnelige bloggere. De mannlige bloggerne som først dukket opp på blogg.nos liste over mest leste blogger handlet ofte om upersonlige tema som finans og politikk, med innlegg som hadde veldig få eller ingen kommentarer (blogg.no, 2019). Et annet problem med blogg og kommentarfelt som plattform for analyse er at innlegg og kommentarer kan slettes i etterkant av for eksempel kontroversielle innlegg, eller kommentarfeltet kan deaktiveres. Kommentarene, spesielt de hatefulle, er i mange tilfeller også anonyme, det kan være vanskelig å lese ordlyd og kommentarforfatterens budskap kan forsvinne i for eksempel skrivefeil og bruk av ironi, i tillegg til at påstander i kommentarene kan være ren løgn og sette i gang rykter og spekulasjoner om bloggeren.

3.3 Ethiske betraktninger og dataens kvalitet

Det er viktig for meg å presisere at utvalget blogger og tilhørende kommentarfelt er basert på mitt eget interessefelt. Jeg har selv vokst opp med å lese ulike blogger, og gjennom mediebildet har jeg med årene fått en forståelse av hvilke bloggere som provoserer mer enn andre, og dermed også kan tenkes å få flere hatefulle kommentarer enn andre. Min rolle som forsker kan derfor være påvirket av egne erfaringer. De kommentarene som er plukket ut er bevisst valgt med tanke på analysen jeg skal gjøre av de. Det betyr at selv om jeg har funnet flere grove kommentarer på én blogg, betyr det ikke at bloggeren ikke mottar positive og støttende kommentarer. Kommentarene er likevel valgt ut med hensikt om å representere hovedessensen i kommentarfeltet. Det må også nevnes at jeg har valgt kommentarer som personlig fremstår som hatefulle for meg. De bærer preg av en bredere, samfunnsmessig definisjon av begrepet «hatefulle kommentarer», og for andre som har et mer strafferettlig fokus ville de utvalgte kommentarene kanskje ikke vært å anse som like hatefulle, som nevnt i teorikapitlet.

Når det kommer til dataens kvalitet er det spesielt tre kvalitetskriterier som er relevante å ta utgangspunkt i. Begrepet gyldighet viser til sammenhengen mellom prosjektets utforming og

funn, og de spørsmål man ønsker å finne svar på. Hensikten med dette er å se om de svarene vi finner i forskningen, faktisk svarer på de spørsmål vi forsøker å stille (Tjora, 2017, s. 232). I dette prosjektet ønsket jeg i utgangspunktet å ha en intervjuguide med faste spørsmål eller tema å gå ut i fra når jeg undersøkte kommentarfeltene, selv om jeg ikke skulle intervju noen, slik at kommentarene enklere kunne kategoriseres i etterkant. I realiteten viste det seg at den beste løsningen for meg var å heller ta utgangspunkt i kommentarene som dukket opp og deretter velge de som hadde grovest eller mest hatefull tone. Dette fordi man ikke kan vite på forhånd hva som kan dukke opp av kommentarer og tema i kommentarfeltet, og selve innsamlingsprosessen kunne blitt veldig lang og mangelfull dersom jeg kun forholdt meg til en fast guide.

Pålitelighet viser til sammenhengen gjennom hele forskningsprosjektet, med bestemte krav til datagenerering, kriterier for hvordan analysen utvikles fra empirien, og hvordan teorier gjøres relevante senere i arbeidet (Tjora, 2017, s. 231). Transparens kan ses som et middel til pålitelighet og er et sentralt kvalitetsaspekt. Dette viser til hvor åpen jeg som forsker er rundt forskningsprosessen, med fokus på hvilke valg jeg har tatt og hvorfor. Det er blant annet disse poengene jeg ønsker å få frem i metodekapitlet (Tjora, 2017, s. 232).

Kvalitetskriteriet generaliserbarhet er knyttet til forskningens relevans utover de enheter som er undersøkt (Tjora, 2017, s. 231). Dette prosjektets omfang er svært lite og jeg kan derfor ikke konkludere med at resultatene er overførbare til alle lignende studier. Likevel viser resultatene at kommentarer jenter og gutter får på nett ofte kan være forskjellige, spesielt rundt hvilke tema som tas opp og hvilket fokus de har. Selv om det kan være forskjell fra kommentarfelt på bloggplattformen til for eksempel kommentarfeltet under en nettavise, og forskjeller rundt hvilke tema det skrives om og kommenteres rundt, vil det kunne være mulig å dra paralleller til lignende studier i nær fremtid. I sin helhet gir studien et innblikk i debatten rundt hatefulle kommentarer på nett, spesifikt på plattformen blogg.

4.0 Analyse

I dette kapitlet skal jeg presentere de ulike kommentarene og analysere innholdet i de opp mot teoriene og begrepene jeg har beskrevet i teorikapitlet. Jeg skal først ta for meg kommentarene til de to kvinnelige bloggerne hver for seg, og deretter de to mannlige.

4.1 De kvinnelige bloggerne

4.1.1 Sophie Elise Isachsen

Den første bloggeren jeg skal analysere kommentarfeltet til er Sophie Elise Isachsen. Innlegget kommentaren er hentet fra har per 15. mai 556 kommentarer, noe som er langt over normalen tatt i betraktning at de 10 innleggene før og etter dette ble publisert har et snitt på mellom 10 og 50 kommentarer hver. Dette vitner om at innlegget vakte stor oppmerksomhet og engasjerte mange lesere. Innlegget ble publisert like etter et annet innlegg publisert før dette fikk stor oppmerksomhet i media, og har nå blitt slettet. Innlegget handler om reaksjonene på det nå slettede innlegget, der bloggeren viste bilder og pratet om hvordan hun hadde valgt å tatovere hodebunnen for å skyggelegge flekker uten hår og skjule et høyere hårfeste (Isachsen, 2019b). Ved å bla gjennom kommentarfeltet var det lett å se at de fleste reaksjonene i aller høyeste grad var negative, og innlegget bidro i etterkant til debatt i flere mediekkanaler rundt influencers fokus på egne kompleksser og endring av utseende (Vege, 2019). Kommentaren jeg skal analysere fra dette kommentarfeltet er publisert under navnet «Nora». Forfatteren reagerer kritisk til innleggets tema og Isachsens fokus på utseende på bloggen:

«Sophies boble har sprukket. Trenger egentlig ikke å si mer. Du er enten alvorlig syk, eller en narsissist som manipulerer og utnytter mennesker. Samvittighet har du overhodet ikke, med tanke på alle dine unge lesere. Helt utrolig at du har fått herjet på bloggen i så mange år. Du er syk i hodet.»

- «Nora»

Setningen *«helt utrolig at du har fått herjet på bloggen i så mange år»* kan vitne om at hennes rolle som influencer er noe lesere som «Nora» bare har funnet seg i, uten å være enig i hvordan Isachsen har drevet bloggen, eller hennes påvirkningskraft i helhet. «Nora» legger i tillegg frem grove påstander om Sophie Elises psykiske helse i *«Du er enten alvorlig syk (...)*» og *«du er syk i hodet»*. Påstandene begrunnes i «Noras» subjektive mening om Sophie Elises utsagn og synspunkt. Hvis vi sammenligner påstandene og kommentaren i sin helhet med resultatene fra forskningen til Lee og Kim, kan det være anliggende å tro at «Noras» motivasjon for å publisere kommentaren begrunnes i sinne og frustrasjon for det som er skrevet i innlegget, og dermed føler hun må uttrykke sin misnøye med bloggeren (Lee & Kim, 2015, s. 74).

Sophie Elise beskrives også i kommentaren som en «narsissist», noe som trolig vektlegger bloggerens antatte fokus på eget utseende. Williams & Bests studie nevner blant annet adjektivet «attraktiv» som et trekk som ofte assosieres med kvinner, og begrepet narsissist sammen med setningen «*Sophies boble har sprukket*» bidrar til at man kan anta at lesere som «Nora» mener at bloggerens hovedfokus er på utseende. Dette bygger opp under kvinners og menns forventninger om at andre kvinner skal være, eller i hovedsak *er* attraktive i utseendefokusets forstand (Williams & Best, 1982, s. 81). Den samme studien nevner «lydig» som et adjektiv høyt assosiert med kvinner og det er mulig å trekke paralleller mellom kommentarer som denne og rollen som influencer, der lesere som «Nora» kan forvente at Sophie Elise som kvinne både skal høre på leserne sine, og gjøre som hun får beskjed om (Williams & Best, 1982, s. 81). Dette argumentet kan også bidra til å forklare hvorfor innlegget har så mye som 556 kommentarer, da en rekke lesere kan ha følt behovet for å uttrykke sin misnøye med innlegget, i tillegg til å oppleve at bloggeren trer ut av både sin rolle som forventet av henne som influencer og som «lydig» kvinne.

«Du har rett og slett blitt avhengig av kropp og utseende. Dette er galskap, ikke bare alle operasjonene, men begynner å tro du ville drikke gift bare du fikk langt hår og vipper. (...) Den dagen du har ødelagt deg selv med alt av operasjoner, kosmetisk kirurgi, piller av alle slag sitter du der på din opererte rumpe tom for livsglede og har ingenting igjen enn sorg og depresjon. Håper du slutter å blogge og begynner å fokusere på å leve et rikere liv. Du ser ut som en plastikk dukke nå, ikke pen i det hele tatt. Synd at du har gått så langt, du som var ei skikkelig pen jente (...)».

– «I»

Den andre kommentaren jeg skal analysere er publisert under et reklamebasert innlegg om kosttilskudd. Pillene det reklameres for skal ifølge Sophie Elise «fungere på hud og hår», være veganske og komme fra et selskap som produserer et annet kosttilskudd som bloggeren allerede tar, og har reklamert for tidligere (Isachsen, 2019c). Produktet er nytt på markedet, så bloggeren har ikke fått testet langtidseffekten av det innen innlegget ble publisert (Isachsen, 2019c). «I» viser i helhet et kritisk, dømmende og negativt syn på blogginnlegget i seg selv, Sophie Elise som person og bloggerens virksomhet. «I» mener dette innlegget viser at bloggeren er «*avhengig av kropp og utseende*», og beskriver det som galskap. I teorien kan

man anta at et fokus på sunt hår og sunn hud ikke er synonymt med «galskap», men for «I» ser det ut til å være kombinasjonen av reklame for dette utestede produktet som skal hjelpe håret og huden, og bloggerens egen historikk med plastiske operasjoner og kosmetiske inngrep som skyldes denne beskrivelsen. I setningen «(...)begynner å tro du ville drikke gift bare du fikk langt hår og vipper» kan man anta at «I» stiller seg kritisk til bloggerens integritet gjennom å reklamere for slike piller uten å ha testet de først, eller at bloggeren i det heletatt velger å reklamere for kosttilskudd som skal bidra til endringer på eget utseende.

«I» skriver «den dagen du har ødelagt deg selv med alt av operasjoner, kosmetisk kirurgi, piller av alle slag sitter du der på din opererte rumpe tom for livsglede og har ingenting igjen enn sorg og depresjon». Ut i fra denne påstanden kan man tolke at bloggerens kropp og utseende taler høyere for lesere som «I», enn det bloggeren faktisk skriver om, og plastiske operasjoner og kosmetiske inngrep blir stilt synonymt med sorg og depresjoner. Ut i fra påstanden i Williams & Bests (1982, s. 81) studie om at kvinner «skal være» attraktive, svake og avhengige, kan kommentaren tolkes som at Sophie Elises endrede utseende etter plastiske operasjoner for noen kan virke uattraktivt. Plastiske operasjoner og kosmetiske inngrep er som kjent for mange en dyr affære, og etter flere slike operasjoner kan det tilsynelatende se ut som bloggeren tjener gode penger på bloggvirksomheten. Dette kan derfor få bloggeren til å fremstå som selvstendig og sterk, og dermed trosse assosiasjonen til adjektivene «svak» og «avhengig» som studien viser at kvinner passer under (Williams & Best, 1982, s. 81). Det at bloggeren tjener penger nok til å gjennomføre operasjoner på estetisk grunnlag kan vike fra samfunnets eldre forventning av kvinners rolle i familien og i arbeidslivet som vist i «Risikosamfunnet». Med dette kan man si at Sophie Elise og andre kvinnelige bloggere er frigjort fra sitt kjønns tidligere skjebne, men fortsatt underlagt klare normer i samfunnet som går på utseende og inntjening av penger i store summer (Beck, 1992, s. 110). Mot slutten av kommentaren viser «I» et klart fokus på bloggerens kropp og utseende, og viser med dette igjen et negativt syn på bloggerens virksomhet, samt forsterker at hennes valg om å operere seg viker fra samfunnets normer og gjør henne som kvinne mindre attraktiv.

4.1.2 Isabel Raad

Innlegget den neste kommentaren er publisert under er formulert som et slags intervju, der bloggeren har samlet opp spørsmål fra leserne og skrevet svar til hvert spørsmål (Raad, 2019b). Kommentaren kan derfor ikke sies å være direkte relevant til innlegget, men bloggeren oppfordrer i slutten av innlegget til å stille nye spørsmål (Raad, 2019b).

«Føler du selv at du har en hjertesak og noe du brenner veldig for? Jeg syns du har en fin feed, pene bilder – fine klær, dyre klær, sko, mat, hotellrom osv. Men hvis man skraper litt på overflaten – hva vil man finne? Jeg har lest boken din og syns den er veldig fin. Og hadde et håp om at du skulle trekke i litt snorer og bli en stemme utad for dine hjertesaker, mens det vi fremdeles får se er overdreven bruk av penger og luksuriøse goder som på ingen måte gagnar samfunnet noe mer enn å se hva slags liv du lever.. Syns du ikke at du som en av Norges største mediekvinner burde bruke stemmen din til å faktisk utgjøre en forskjell? Skape debatter utenom ferieturer til Dubai og kosmetiske inngrep? Jeg syns du er flott, men skulle så gjerne sett mer dypere ting..»

- «Ina»

I kommentaren stiller «Ina» seg kritisk til bloggerens virksomhet, og søker svar på en rekke spørsmål knyttet til bloggerens rolle som influencer. Kommentaren har en langt mindre hatefull tone, men understreker fortsatt at bloggeren har brutt med samfunnets tradisjoner og forventninger om at kvinner skal være hjemmeværende mødre, frigjort fra familien og rollen som mor som hovedbeskjeftigelse, med god mulighet til å tjene penger og leve av bloggen som hovedvirksomhet. Beck viser til at kvinners inntog på arbeidsmarkedet øker muligheten til å være økonomisk uavhengig av en partner, og er noe kvinner tar alvorlig (1992, s. 111). En kvinne som Isabel Raad, som tjener penger nok til *«fine klær, dyre klær, sko, mat, hotellrom, osv.»* gjennom sitt arbeid med bloggen, burde kunne være et forbilde for unge jenter. «Ina» nevner også bloggerens bidrag i debatter rundt kosmetiske inngrep og den omstridte feriebyen Dubai. Likevel virker det tilsynelatende ikke å være nok for lesere som «Ina» som savner et større fokus på bloggerens egne hjertesaker, og ilegger bloggeren et samfunnsansvar som bygger på å ta opp det hun anser som viktige tema på bloggen.

Videre skriver «Ina»; *«men hvis man skraper litt på overflaten – hva vil man finne?»*.

I følge Williams & Best (1982, s. 81) blir kvinner sjeldnere enn menn assosiert med adjektivene klok, modig, sterk og selvstendig, noe som kan gi lesere som «Ina» en naturlig forventning om at kvinner som Isabel for det første er lettere å tilnærme med et slikt spørsmål enn en mann i samme posisjon ville vært, og for det andre kan spørsmålet tolkes til å nærmest forvente at Isabel som kvinne skal være mer følsom og bløthjertet, og dermed utgjøre en større forskjell i samfunnet for svakere stilte. Setningen *«syns du ikke at du som en av Norges*

største mediekvinner burde bruke stemmen din til å faktisk utgjøre en forskjell?» bidrar til å understreke dette, og ilegger i tillegg bloggeren en stor makt og påvirkningskraft på sine lesere.

«Takk nok en gang, Isabel. Takk for at du får meg til å føle med enda styggere. Jeg som faktisk er tykk og aldri har vært fornøyd med magen (kroppen) min. Fint at du påpeker at lille du blir sett på som gravid i noens øyne. Hva syntes folk om meg og andre som faktisk har større mager? Jeg blir ikke å vise meg i badetøy på leeenge, så takk.»

- «Elli»

Innlegget denne kommentaren er publisert under handler om en kommentar Isabel har fått på et bilde av seg selv, der hun poserer på ferie i bikini (Raad, 2019c). Kommentaren bloggeren fikk var et enkelt spørsmål vedrørende om hun var gravid på tidspunktet bildet ble tatt, og kommentaren førte tilsynelatende til sinne og frustrasjon hos bloggeren. Argumentene bloggeren brukte for å forklare følelsene sine vedrørende spørsmålet gikk på at kvinner er flinke på å trykke hverandre ned, og bidra til å gi hverandre komplekser når det kommer til hvordan kvinner tenker om kroppene sine (Raad, 2019c). «Ellis» kommentar har stort fokus på kropp og utseende, og kan tolkes sarkastisk, ettersom hun flere ganger skriver *«Takk, Isabel»* og videre om at hun ikke er fornøyd med sin egen kropp fordi hun *«faktisk er tykk»*. Med denne kommentaren legger «Elli» ansvaret for hvordan hun selv oppfatter samfunnets normer for en fin kropp og hvordan hun tenker om kroppen sin, over på bloggeren. Kommentaren bidrar i helhet til å understreke bloggerens påvirkningskraft i rollen som influencer. Dette understrekes gjennom setninger som *«takk for at du får meg til å føle meg enda styggere»* og *«jeg blir ikke å vise meg i badetøy på leeenge, så takk»*. I stedet for å si seg enig eller hylle at bloggeren står opp mot negative eller dømmende kommentarer som den hun mottok, legger «Elli» skylden for sitt eget dårlige selvbilde over på bloggeren, fordi hun snakker om kropp på bloggen sin. På et vis kan vi tolke å få et spørsmål om man er gravid uten å være det, som en negativ og sårende bemerkning. Sett fra Becks teori om dagens samfunn kan dette tolkes til å være et produkt av kvinners frigjøring fra moderskapet som den tradisjonelle kvinnelige rollen, der et spørsmål om man er gravid nærmest kunne tolkes som et kompliment, ettersom det oppfyller de samfunnsbestemte «kravene» om å inneha en god og pliktoppfyllende kvinnelig rolle (Beck, 1992, s. 110).

4.2 De mannlige bloggerne

4.2.1 Peter Kihlman

Innlegget denne kommentaren er hentet fra handler om en annen blogger, en ung kvinne som er mor til tre barn. Denne bloggeren har i følge Kihlmans innlegg opplevd grov trakassering i sitt eget kommentarfelt, som følger av at den tredje graviditeten ble offentliggjort på hennes egen blogg (Kihlman, 2016). Kihlman tar bloggerens parti og forsøker å forklare situasjonen sett fra en småbarnsfars synspunkt, med en tone som sier at det eneste problemet i denne sammenhengen, er alle de negative kommentarene om sitt eget privatliv hun mottar på sin blogg. Han presiserer også at voksne mennesker som mobber på internett, fremmer en mobbekultur som også barn og unge deltar i (Kihlman, 2016).

«Tusen, tusen takk Peter. Jeg ble så inderlig glad for at noen skriver litt om det arbeidet det faktisk er å ha barn, enten man er alene eller to om omsorgen. Det skremmer meg å lese kommentarfelt på diverse nettaviser i disse dager. Hvordan kan godt voksne mennesker spre så mye hat? Glemmer de hvor barna lærer å mobbe? Takk for at en flott fyr som du tar dette temaet opp i bloggen din».

- «Sessan»

Kommentaren er helhetlig sett en oppløftende og positiv kommentar, som fremmer jobben foreldre gjør med å oppdra små barn, uavhengig av om man har en partner eller ikke. «Sessan» er tilsynelatende glad for at Kihlman har publisert dette innlegget, og gjennom setningen *«takke for at en flott fyr som du tar dette temaet opp i bloggen din»* kan man dra paralleller mellom det å selv være far og blogger, og det å bryte kjønnsnormer. Der rollen som mann ifølge Williams & Best (1982, s. 81) ofte assosieres med det å være klok, modig og sterk, kan man si at han her i tillegg får frem emosjonelle og bløthjertede sider ved seg selv, adjektiver ofte assosiert med kvinner. For dette roser «Sessan» ham, og det samme ser det ut til at de fleste andre kommentarforfatterne i dette kommentarfeltet gjør (Kihlman, 2016).

Et av Becks vendepunkter vedrører kvinners rett til både selvbestemt abort og selvbestemt svangerskap (1992, s. 110). Dette betyr at den bloggeren innlegget handler om er en del av et samfunn der kvinner i dag i stor grad bestemmer over sitt eget liv og familieførøking. Likevel får hun ifølge blogginnlegget fortsatt en stor mengde hatefulle kommentarer

vedrørende hennes eget valg om å få sitt tredje barn. «Sessan» skriver «*hvordan kan godt voksne mennesker spre så mye hat?*» og selv om alderen på kommentarforfattere i offentlige kommentarfelt kan være vanskelig å avgjøre, kan dette tolkes til at det er de eldre generasjoner som har de groveste meningene om denne unge kvinnens graviditet, og ikke de yngre generasjonene som kanskje har opplevd og vært med på denne samfunnsutviklingen i yngre alder, og dermed ser på kvinners valgfrihet som en selvfølge.

«Takk! Det var en kjempefin påminnelse akkurat nå når vi står midt oppi det med begge bena selv! Jeg begynner hver dag med å minne meg selv på at “husk at han har masse følelser og vil utvikle selvstendighet, men greier ikke å sette ord på det”»

- «Simen»

Denne kommentaren er publisert under et innlegg som handler om småbarn i den såkalte trassalderen. Kihlman forteller ut fra sitt eget ståsted og bruker sine egne barn som eksempler. Han refererer til en studie gjort av en familieterapeut, der det blir anbefalt å ikke tenke på trassalderen som noe barn gjør for å gjøre livet vanskelig for foreldrene, men heller fokusere på hvor viktig det er at barnet går igjennom denne perioden. Barna må møtes med forståelse fra foreldrene for at ordforrådet deres er veldig begrenset, og ordet «nei» ofte brukes i stedet for en rekke andre nyanserte svar og følelser (Kihlman, 2019). Kommentaren er igjen en positiv bemerkning på Kihlman som far og blogger. Gjennom setningen «*Takk! Det var en kjempefin påminnelse akkurat nå når vi står midt oppi det med begge bena selv!*» kan man tolke at «Simen» viser tillit til Kihlmans råd og rolle som både far og blogger. Med dette understrekes det samme poenget som fra den forrige kommentaren, at gjennom å blogge om livet som småbarnsfar bryter han med gamle, tradisjonelle kjønnsmonstre og mottar positive bemerkninger og oppmuntringer på grunn av dette.

4.2.2 Mario Riera

I innlegget denne kommentaren er publisert under, skriver Riera om tvilen han følte på rundt det å skulle takke ja til deltakelse i realityserien. Bakgrunnen for tvilen skyldtes ifølge ham selv en usikkerhet rundt hvordan det ville bli å være en fyr som alle skulle ha en mening om, samt at han er «*utrolig følsom*» av seg, og var dermed usikker på hvordan han kom til å håndtere kommentarer og oppfatninger om seg selv fra andre i ettertid (Riera, 2019b).

«Hei, ville bare si at jeg liker veldig godt det arbeidet du gjør på bloggen din, og at du klarer å holde den gående selv når alle har sine egne meninger og oppfatninger om deg (...). Gleder meg til innlegget om sykdommen din kommer, det kan hjelpe mange i dine sko! Det er så fantastisk når influencere/bloggere kan bruke “makten” sin til å hjelpe andre (...). Du tar en for laget, rett og slett.»

- «Marte»

Kommentaren er av oppløftende og positiv karakter, og «Marte» ser tilsynelatende bloggeren for den han er på utsiden av TV-skjermen. Med setninger som «(...) du klarer å holde den [bloggen] gående selv når alle har sine egne meninger og oppfatninger om deg» og «du tar en for laget, rett og slett» viser «Marte» at bloggeren her kan fremstå som en sterk, modig og klok person, helt i tråd med Williams & Bests (1982, s. 81) mannlige stereotyper. Samtidig med uttalelsen «gleder meg til innlegget om sykdommen din kommer, det kan hjelpe mange i dine sko! Det er så fantastisk når influencere/bloggere kan bruke “makten” sin til å hjelpe andre» kan man tolke at «Marte» her bidrar til idéen om at influencere både har makt og stor påvirkningskraft i samfunnet, i tillegg til å understreke at bloggeren her gjør seg sårbar med å skulle eksponere leserne sine for et personlig tema. Sårbarhet er en følelse som ofte assosieres med kvinnelige stereotyper, sammen med følsomhet og det å være bløthjertet. Kommentaren kan dermed tolkes til at når mannlige bloggere som Mario skriver om personlige tema som for eksempel en sykdom, blir han sett opp til av lesere som «Marte».

«Syns det er sinnssykt «tøft» av deg som gutt å være åpen om at du ikke alltid har hatt den beste selvtilliten. Og se hvor du er nå, du er samboer med en utrolig vakker jente!»

- «Tina»

I innlegget denne kommentaren er publisert under nevner bloggeren at han gjennom oppveksten har opplevd perioder med dårlig selvtillit, og deler bilder av seg selv gjennom barndommen (Riera, 2019c). Én av kommentarene han mottok under dette innlegget var publisert under navnet «Tina» og er en kort, positiv kommentar som berømmer bloggeren for å være åpen om følelsene sine. Dette understrekes med setningen «[jeg] syns det er sinnssykt «tøft» av deg som gutt å være åpen om at du ikke alltid har hatt den beste selvtilliten». Dette kan vise til en oppfatning av bloggeren som en gutt som går imot tradisjonelle normer og

mannlige stereotyper. Det han deler i dette innlegget er i følge «Tina» ikke bare tøft, men spesielt tøft fordi han nettopp er gutt og tørr å vise en følsom og sårbar side ved seg selv – en stereotypisk feminin side. Videre skriver Tina at til tross for år med motgang har bloggeren likevel kommet seg opp og frem i livet – i form av å finne seg en vakker jente. Med denne uttrykksformen understreker «Tina» at adjektivet «attraktiv» oftest assosieres med kvinner slik studien til Williams & Best (1982, s. 81) viser, og det mest bemerkelsesverdige med denne samboeren er at hun er vakker. Utsagn og tanker som dette kan bidra til å degradere det kvinnelige kjønn til de klassiske stereotypiske assosiasjonene vi finner i Williams og Bests studie.

5.0 Diskusjon

I denne delen av teksten vil jeg sammenligne resultatene jeg har funnet i analysen og se de opp mot det teoretiske rammeverket for denne studien. Her skal jeg først ta for meg forskningsspørsmålene jeg stilte i teorikapitlet, deretter skal jeg forsøke å sammenfatte en konklusjon som kan gjøre det mulig å finne et svar på den overordnede problemstillingen for denne studien; *«hvordan kan innholdet i hatefulle kommentarer kobles til kjønnsstereotyper?»*.

5.1 «Får kvinner flere hatefulle kommentarer enn menn på plattformen blogg?»

Et overordnet fellestrekk jeg finner i analysen av de kvinnelige bloggernes kommentarer er at de er svært negativt ladede. Kommentarene går ofte på kropp og utseende, på bloggernes rolle og makt som influencere, på deres virksomhet som bloggere og blogg som inntjeningsplattform, samt at de mangler personlig dybde i temaene det skrives om. I tillegg ser de to kvinnelige bloggerne i denne studien ut til å ofte motta negative og hatefulle kommentarer vedrørende deres valg om å gjennomføre plastisk kirurgi og kosmetiske inngrep, samt negative kommentarer rettet mot utseende under innlegg som handler om helt andre tema. De mannlige bloggerne ser derimot ut til å applauderes for å skrive om personlige og følsomme tema, som kan handle om familieliv, oppvekst eller personlige meninger om samfunnsaktuelle saker. Både i de kommentarene som ble analysert i forrige kapittel og de andre kommentarene jeg leste i løpet av innsamlingsprosessen, dukket det sjeldent opp kommentarer vedrørende kropp eller utseende hos de mannlige bloggerne. Av de få kommentarene der dette temaet ble belyst, var kommentarene fortsatt vinklet positivt og utformet som tydelige komplimenter.

Ut ifra analysen kan det nesten se ut som at det på plattformen blogg er lettere for menn å bryte kjønnede normer og stereotypiske barrierer, enn det er for kvinner. Dette fører her til at kvinner som viker fra det stereotypiske bildet samfunnet har av kvinner, mottar negative og hatefulle kommentarer der tema som kropp, utseende, penger, virksomhet og rollen som influencer ser ut til å være svært populære for leserne å skrive nedslående kommentarer om. Mennene mottar oftere støttende og oppmuntrende kommentarer for å skrive om personlige og følsomme tema, med langt færre kommentarer som omhandler kropp og utseende, enn kvinnene. Kommentarene viser større fokus på temaene som tas opp, de mannlige bloggernes meninger og handlingene de utfører. Resultatene fra denne studien kan oppfattes som at kvinnelige bloggere oftere opplever negative tilbakemeldinger og hatefulle kommentarer i langt større grad, enn mannlige bloggere. Selv om denne studien er av begrenset omfang og ikke kan generaliseres til en fasit for vårt samfunns bruk av internett og anonyme kommentarfelt, er det likevel interessant å se om funnene fra analysen og det teoretiske rammeverket kan si noe om hvorfor kjønnsforskjellene mellom kvinner og menn på denne fronten er så tydelige.

5.2 «Hvilke faktorer har bidratt til en slik utvikling?»

Den første faktoren som bygger opp under dette resultatet er hentet fra min egen datagenereringsprosess. Det ble tidlig klart for meg i denne prosessen at det er langt færre mannlige bloggere enn det er kvinnelige bloggere. Både gjennom å søke etter norske, mannlige bloggere på nett og å bla igjennom Blogg.nos liste over Norges mest leste bloggere, innså jeg at det å finne et godt utvalg mannlige bloggere kom til å bli utfordrende. De to mannlige bloggerne representert i denne studien, er de eneste mannlige bloggerne jeg kunne finne som hadde et visst antall lesere og kommentarer. Dette betyr at bloggverdenen domineres av kvinnelige bloggere, og ifølge statistikk fra SSB, også kvinnelige lesere (Vaage, 2016). Dermed er det større sannsynlighet for at en kvinne får flere negative kommentarer, ettersom antall kvinnelige bloggere er høyere enn mannlige bloggere.

En annen forklaring for hvorfor kvinner dominerer bloggverdenen og fortsatt får flest negative kommentarer, kan vi finne i Croteau & Hoynes (2019) forskning på kjønn og media. Der deres forskningsresultater viser at kvinner representerer en langt lavere andel skuespillere i hovedroller, manusforfattere og ansatte i film- og TV-produksjon, enn menn, kan dette tolkes til at det ikke er rom for kvinner i det offentlige mediebildet, i posisjoner der kvinnene er i kontroll (Croteau & Hoynes, 2019, s. 247). Den samme studien viser at media fortsatt

maler stereotypiske bilder av kvinner og menn, der kvinner oftere enn menn spiller familiefokuserte roller med fokus på venner og kjærlighet, mens menn ofte blir framstilt i høystatusyrker med ivrig jag etter en karriere i toppledelse (Croteau & Hoynes, 2019, s. 247). Dette samsvarer med Williams & Bests (1982, s. 81) kjønnsstereotypiske adjektiver, og når disse adjektivene fortsatt fremstilles som best passende for ett av kjønnene gjennom film og TV, kan man anta at de reproduseres inn i holdningene og de kjønnsstereotypiske forventningene for yngre generasjoner gjennom TV-titting. Selv om dette i hovedsak gjelder film- og TV-bransjen og ikke nødvendigvis er direkte overførbart til internett og blogg som plattform, kan man sammenligne disse «verdenene» med at de begge kan gi korte innblikk i en person eller skuespillers liv, uten at man nødvendigvis får sett det hele bildet. Medieoppslag rundt et blogginnlegg kan bidra til at enkelte utsagn blir dratt ut av kontekst, og engasjerer nye lesere som stiller seg kritiske til medias utdrag og vinkling av situasjoner, uten å sette seg inn i hva bloggeren faktisk mener. Nå skal det sies at alle fire bloggere i denne studien har deltatt i enten dokusåper eller reality-serier og har med det figurert på TV for det norske folk, noe som kan både bedre og forverre inntrykket av de enkelte bloggerne for seerne, ofte avhengig av TV-produksjonens vinkling.

NDLA hevder at en utfordring for bloggere er å gjøre seg synlig på plattformen, slik at de ikke forsvinner blant millioner av andre blogger (Saakvitne, 2018). Ettersom flere av bloggerne ser ut til å tjene gode penger gjennom bloggen som reklamekanal, er det forståelig at det er viktig å holde seg relevant, for å opprettholde strømmen av lesere. Man kan dermed anta at ved å publisere kontroversielle innlegg vil man trolig oppnå mer publisitet og flere lesere, men antageligvis også flere negative tilbakemeldinger.

Beck spør i Risikosamfunnet (1992, s. 110) om kvinner og menn er frigjort på like premisser fra deres kjønns skjebne. Ut i fra denne analysen kan man konkludere med at det på plattformen blogg er lettere for menn å bryte med samfunnets normer og forventninger til kjønn, enn det er for kvinner. De kvinnelige bloggerne i denne analysen viker fra de tradisjonelle stereotypene ved å leve selvstendige liv uten en forventning fra samfunnet om at de burde være hjemmевærende mødre. De går aktivt inn for å tjene penger gjennom bloggvirksomhet, og er dermed ikke avhengige av en partner for å klare seg økonomisk (Beck, 1992, s. 110). Kanskje er det slike aspekter som bidrar til at kvinner oftere enn menn opplever hatefulle kommentarer på blogg, ved at kvinnene bryter gamle og tradisjonelle normer og forventninger fra samfunnet. Kvinner med kontroversielle meninger, som i tillegg

har valgt å gjennomføre kosmetiske inngrep, skiller seg ut fra normalen og blir med dette ofre for en offentlig heksejakt, på deres egne blogger. Ut ifra dette kan vi påstå at det norske samfunnet er sterkt bundet av stereotypiske forventninger til kjønn, og ønsker å tie de som avviker fra normen ved å gi negative sanksjoner i form av hatefulle kommentarer.

6.0 Avslutning

Denne studiens omfang er lite og åtte kommentarer fra fire blogger vil ikke kunne fastslå hvordan kjønnsstereotyper og hatefulle kommentarer på internett spiller sammen i hverdagen, og i vårt samfunn. Studien kan likevel gi en idé om hvordan de forskjellige kjønnene blir tilnærmet på ulike måter. Resultatene fra studien viser klart og tydelig at kommentarer på populære blogger skrevet av kvinner har en mer negativ og hateful tone, enn tilsvarende blogger skrevet av menn. De negative kommentarene tar ofte opp tema som kropp og utseende hos de kvinnelige bloggerne, samt bloggerens virksomhet og bruken av blogg som inntektskilde. Der Beck i 1992 stilte spørsmål om kvinners frigjøring fra deres kjønns skjebne, og videre gikk i detalj rundt hvordan kvinner har trosset gamle stereotyper som «å eksistere for barns skyld», frigjøring av den kvinnelige seksualitet og frigjort fra å måtte ha en partner for å klare seg økonomisk, kan det her se ut som at til tross for snart tretti års utvikling, henger tilhengere av kvinnelige kjønnsstereotyper fortsatt etter i dagens samfunn (Beck, 1992, s. 110-111).

Lee & Kim (2015, s. 74) har foreslått en løsning på problemet med hatefulle kommentarer på nett som går på strengere overvåkning av de offentlige kommentarfeltene, samt krav om å publisere under fullt navn eller med annen kontaktinfo. Selv om dette vil kunne forbedre situasjonen for de som ofte opplever å motta hatefulle kommentarer, vil jeg i tillegg foreslå en annen, mer permanent løsning på problemet. En holdningsendring i samfunnet med fokus på utvisking av gamle normer, holdninger og stereotyper knyttet til kjønn. På sikt vil dette kunne føre til større åpenhet og aksept for at både kvinner og menn ønsker å tjene penger på sin egen bloggvirksomhet, at de kan skrive om de temaene de selv ønsker og selv bestemme om de ønsker å få barn, uten å motta anonyme, hatefulle kommentarer for dette.

6.1 Videre forskning på området

Denne studien viser kun et begrenset utvalg av kommentarer hentet fra fire populære, norske blogger. En interessant videreutvikling av studien ville vært å inkludere langt flere

kommentarer i en analyse og undersøkt om det ikke bare er hvilket kjønn man er som avgjør hva slags kommentarer man mottar, men om dette også skyldes hvilke tema det blogges om, alder på bloggeren eller andre faktorer som ikke er tatt høyde for i denne studien.

En sammenlignende studie fra andre land vil også kunne bidra i å bekrefte eller avkrefte utviklingen av kjønnsstereotyper i moderne tid. Det ville også vært interessant å høre direkte fra kommentarforfatterne hva de faktisk mener med kommentarene de skriver, og hvordan de reflekterer rundt både blogging, bloggerens budskap og generelt om mobbing i kommentarfelt. Da dette ble for omfattende å gjennomføre for denne studien, vil det kunne være et spennende tema for en studie med større omfang.

7.0 Litteratur

- Beck, U. (1992). *Risk Society: towards a new modernity*. London: Sage publications.
- Best, D. L. & Williams, J. E. (1982). *Measuring sex stereotypes: a thirty-nation study*. California: Sage publications.
- Blogg.no. (2019). Topplisten. Hentet 20. mai 2019 fra <https://blogg.no/>
- Bowen, G. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40. <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Cambridge dictionary (2019). Influencer. Hentet 8. april 2019 fra <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/influencer>
- Croteau, D. & Hoynes, W. (2019). *Media/Society: industries, images and audiences*. (6. utg.). London: Sage publications.
- Espeli, H. F. & Røssland, M. (2018, 12. Mars). Snakker om forandringen: - Alt er ikke så naturlig nå lenger. *Seher*. Hentet fra: <https://www.seher.no/kjendis/snakker-om-forandringen---alt-er-ikke-sa-naturlig-na-lenger/69602973>
- Fosheim, T. (2005, 12. desember). Dette er blogging. Hentet fra: <https://www.dinside.no/data/dette-er-blogging/63613220>
- Garden, V. A. (2019, 30. mai). Erna Solberg går hardt ut mot netthets: – Gjør Norge til et dårligere sted å vokse opp. *VG*. Hentet fra: https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/RRKWnA/erna-solberg-gaar-hardt-ut-mot-netthets-gjoer-norge-til-et-daarligere-sted-aa-vokse-opp-i?utm_source=vgfront&utm_content=row-3
- Gjerstad, S. & Miljeteig, M. (2016, 9. februar). Disse er klare for en ny sesong av Bloggerne. *TV2*. Hentet fra <https://www.tv2.no/a/7682935/>
- Isachsen, S. (2019a, 26. mai). Sannheten. [Blogginnlegg]. Hentet fra: <https://sophieelise.blogg.no/sannheten.html>
- Isachsen, S. E. (2019b, 15. mars). – [Blogginnlegg]. Hentet fra: <https://sophieelise.blogg.no/27834.html>
- Isachsen, S. E. (2019c, 1. mai). Dyrevennlig kosttilskudd for hår og hud! [Blogginnlegg]. Hentet fra: <https://sophieelise.blogg.no/dyrevennlig-kosttilskudd-for-har-og-hud.html#kommentarer>
- Kallelid, M. (2018, 4. desember). Dette er årets nyord. *Aftenposten*. Hentet fra https://www.aftenposten.no/norge/i/a2n6KE/Les-listen-Dette-er-arets-nyord?spid_rel=2

- Kihlman, P. (2016, 15. mars). «Din jævla hore!» [Blogginnlegg]. Hentet fra:
https://pappahjerte.blogg.no/1458070162_mamma_til_michelle_gr.html
- Kihlman, P. (2019, 6. mai). Slik takler du trassalderen [Blogginnlegg]. Hentet fra:
<https://pappahjerte.blogg.no/slik-takler-du-trassalderen.html#kommentarer>
- LDO (2018, 1. september). *Hatefulle ytringer i offentlig debatt på nett*. Hentet fra:
http://www.ldo.no/globalassets/03_nyheter-og-fag/publikasjoner/fb-rapport-2018/ldo-fb_rapporten_2018.pdf
- Lee, S. & Kim, H. (2015). Why people post benevolent and malicious comments online. *Communications of the ACM*, 58(11), 74-79. <https://doi.org/10.1145/2739042>
- Myhren, A. (2018, 3. november). Faren er stolt av Sophie Elises personlige utvikling: - Nå tør jeg slippe Sophie fri. Hentet fra: <https://www.side2.no/underholdning/pappa-jan-olav-er-stolt-av-sophie-elise-23---na-tor-jeg-slippe-sophie-fri-6698353>
- NRK (2019, 19. mars). *Bloggermakt og kroppspress* [videoklipp]. Hentet fra:
<https://tv.nrk.no/serie/debatten/201903/NNFA51031919>
- Nærbøe, J. (2011). I 8. klasse er du villig til å gå over lik; unge jenters beskrivelse av aggresjon, trakassering og mobbing på internett. *Tidsskrift for psykisk helsearbeid*, 8(1), 15-23.
- OHCHR (u.å.). Gender stereotyping. Hentet 5. mai 2019 fra:
<https://www.ohchr.org/EN/Issues/Women/WRGS/Pages/GenderStereotypes.aspx>
- Raad, I. (2019a, 29. mai). Sraad. Hentet fra: <https://sraad.blogg.no/>
- Raad, I. (2019b, 5. mai). Ukens spørsmål [Blogginnlegg]. Hentet fra:
<https://sraad.blogg.no/ukens-sporsmal-12.html>
- Raad, I. (2019c, 2. mai). Du får meg til å koke over av sinne [Blogginnlegg]. Hentet fra:
<https://sraad.blogg.no/du-far-meg-til-a-koke-over-av-sinne.html>
- Riera, M. (2019a, 15. april). Mitt første blogginnlegg! Svarer på spørsmål fra dere [Blogginnlegg]. Hentet fra: <https://marioriera.blogg.no/mitt-forste-blogginnlegg-svarer-pa-sporsmal-fra-dere.html#kommentarer>
- Riera, M. (2019b, 10. mai). Er det virkelig verdt det? [Blogginnlegg]. Hentet fra:
<https://marioriera.blogg.no/er-det-virkelig-verdt-det.html#kommentarer>
- Riera, M. (2019c, 26. mai). Gamle bilder som ingen har sett!! [Blogginnlegg]. Hentet fra:
<https://marioriera.blogg.no/gamle-bilder-som-ingen-har-sett.html>
- Saakvitne, J. (2018, 3. mars). Hva er en blogg? Hentet fra
<https://ndla.no/subjects/subject:14/topic:1:126720/topic:1:186445/resource:1:46103>

Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3. utg.). Oslo: Gyldendal Norsk Forlag AS.

Vaage, O. F. (2016). Kulturvaner 1991-2015: Resultater fra kultur- og mediebruksundersøkelsene de siste 25 år. Hentet fra:

<https://www.ssb.no/forside/attachment/269027?ts=15533e71088>

Vege, H. H. (2019, 18. mars). Sophie Elise og Kristin Gjelsvik til «Debatten» på NRK.

Nettavisen. Hentet fra <https://www.nettavisen.no/puls/sophie-elise-og-kristin-gjelsvik-til-debatten-pa-nrk/3423621149.html>

